

Ogólne zasady pisania programów nauczania w aspekcie pracy z uczniami z niepełnosprawnościami sprzężonymi (autyzm i niepełnosprawność umysłowa w stopniu umiarkowanym i znacznym)

Opracowanie:
mgr Krystyna Wołosz
mgr Anna Gawryluk

Omawiane zagadnienia:

- ❖ Program nauczania – aspekt prawny.
- ❖ Rodzaje programów.
- ❖ Trzy drogi pozyskania programu.
- ❖ Procedura dopuszczania programów do użytku szkolnego.
- ❖ Co powinien zawierać program.
- ❖ Wstęp (metryczka programu).
- ❖ Założenia programu i jego konstrukcja (podst. informacje o programie)
- ❖ Ogólne cele kształcenia i wychowania.
- ❖ Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania.
- ❖ Treści nauczania.
- ❖ Opis założonych osiągnięć ucznia.
- ❖ Rozkład materiału nauczania.
- ❖ Ewaluacja.

Program nauczania – aspekt prawny

- ❖ **Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.**
(Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- ❖ **Rozporządzenie MEN z dnia 21 czerwca 2012 r w sprawie dopuszczania w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.**
(Dz. U. z dn. 3 lipca 2012r. poz. Nr 752),
- ❖ **Rozporządzenie MEN z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.**
(Dz.U. z dnia 22 lutego 2012 r. poz. 204)

Rodzaje programów:

- ❖ Program nauczania (przedmiotu),
- ❖ Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny,
- ❖ Program do realizacji zajęć w ramach innowacji pedagogicznych,
- ❖ Program do realizacji zajęć w ramach kół zainteresowań (nie wchodzi do SZPN),
- ❖ inne.

Trzy drogi pozyskania programu

Nauczyciel może:

1. Opracować program samodzielnie lub we współpracy z innymi nauczycielami.
2. Zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów)
3. Zaproponować program opracowany przez innego autora (autorów) wraz z dokonanymi zmianami.

Procedura dopuszczania programów do użytku szkolnego

- ❖ Dyrektor dokonuje analizy formalnej programu nauczania zaproponowanego przez nauczyciela (nauczycieli).
- ❖ Dyrektor **może** zasięgnąć opinii o programie.
- ❖ Program nauczania dopuszcza do użytku w szkole dyrektor na wniosek nauczyciela lub nauczycieli po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej w terminie do 31 sierpnia każdego roku szkolnego.
- ❖ Dopuszczone programy nauczania stanowią **Szkolny Zestaw Programów Nauczania**.
- ❖ Dopuszczony program nauczania podlega **ewaluacji** po każdym roku jego wykorzystania. Ewaluacji dokonują autorzy programu.

Co powinien zawierać program

Rozporządzenie MEN z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników.

(Dz. U. z dn. 3 lipca 2012r. poz. Nr 752),

- ❖ szczegółowe cele kształcenia i wychowania,
- ❖ treści zgodne z treściami nauczania zawartymi w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
- ❖ sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania z uwzględnieniem możliwości indywidualizacji pracy w zależności od potrzeb i możliwości uczniów oraz warunków w jakich program będzie realizowany,
- ❖ opis założonych osiągnięć ucznia, (...)
- ❖ propozycję kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia.

Wstęp

metryczka programu.

Tutaj należy uwzględnić:

- ❖ w oparciu o jaką dokumentację został opracowany (akty prawne, orzeczenia, diagnoza ucznia (wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia), Program Wychowawczy Szkoły, Program Profilaktyki Szkoły, itd.)
- ❖ jakiego przedmiotu lub bloku dotyczy,
- ❖ dla jakiego etapu nauczania i dla jakiej liczby godzin na tym etapie, został przygotowany,
- ❖ charakterystykę uczniów do których skierowany jest program, (cechy i możliwości umysłowe odbiorców programu),
- ❖ wskazania jakie są niezbędne w jego realizacji (przygotowanie kadry nauczycielskiej oraz wyposażenie szkoły),
- ❖ informacje kto go przygotował, jakie jest doświadczenie zawodowe autora/autorów.

Założenia programu i jego konstrukcja

(podstawowe informacje o programie)

Tutaj należy uwzględnić:

- Założenia programu edukacji wczesnoszkolnej, uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi (autyzm i niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym i znacznym) (***koncepcja programu*** - *co wyróżnia ten program, jaki jest naczelny cel tego programu*)
- konstrukcja programu (*spis treści*),
- Obudowa programu (*to co wykracza poza treści, a jest nowatorskie, niespotykane, nowe*)
- *Sposób ewaluacji programu.*

Koncepcja „naszego programu” - ukierunkowanie afektywnej uwagi dziecka na proces i rezultaty jego samodzielnych kontaktów ze światem. (1)

Ogólne cele kształcenia i wychowania

Tutaj należy uwzględnić:

- Ogólne cele edukacyjne programu ,*(z podstawy programowej)*
- Ogólne cele wychowania, *(z podstawy programowej „zadania szkoły”)*

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe wynikają z *treści nauczania*,
ujętych w
Podstawie programowej w 14 zasadniczych obszarach.

Treści nauczania

Treści nie muszą być ułożone w tej samej kolejności co w podstawie programowej, możliwe jest poszerzenie treści w stosunku do podstawy.

Układ treści kształcenia w programach dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym ma zazwyczaj **charakter spiralny** - do poszczególnych działów programu, materiału powraca się w każdym cyklu edukacji, - uwzględniając zasadę stopniowania trudności, rozszerza się zakres zakładanych osiągnięć w celu wyposażenia ucznia w takie umiejętności, sprawności i nawyki, które wpłyną na jego maksymalną niezależność życiową w zakresie zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych.

Sposoby osiągnięcia celów kształcenia i wychowania

Tutaj należy uwzględnić:

- ❖ Zasady pracy z uczniem z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym.
- ❖ Strategie (metody) nauczania,
- ❖ Techniki nauczania,
- ❖ Formy pracy,
- ❖ Środki dydaktyczne,

Opis założonych osiągnięć ucznia

Przewidywane (oczekiwane) osiągnięcia ucznia:

Dokonywana okresowo przez nauczycieli i specjalistów *wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia* umożliwia modyfikowanie indywidualnego programu edukacyjnego i dostosowanie poziomu oczekiwanych osiągnięć ucznia do jego możliwości.

Osiągnięcia w poszczególnych sferach oddziaływań pedagogicznych i rewalidacyjnych są planowane indywidualnie.

Propozycja kryteriów oceny i metod sprawdzania osiągnięć ucznia

Uczeń z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym nie podlega ocenianiu za pomocą obowiązującej skali ocen.

przykład:

Sposób formułowania opanowanych wiadomości i nabytych umiejętności

1. Ocenianie bieżące: słowna pochwała, umowny system symboli, znaków
2. Ocenianie semestralne: ocena opisowa
3. Ocenianie końcoworoczne: ocena opisowa, arkusz diagnostyczny, inwentarz Gunzburga (wykorzystane także na początku pracy z dzieckiem).

Ewaluacja

Ewaluacja programu - sposób, w jaki dowiemy się, czy program jest prawidłowo skonstruowany i czy przynosi zamierzone efekty.

Tak więc ewaluacja powinna zawierać:

- rejestrację zmian i postępów (dokumentacja tego, co dziecko osiągnęło),
- ocenę skuteczności podjętych priorytetowych działań (wygaszanie pewnych zachowań, budowanie pozytywnych wzorców)
- wnioski, rekomendacje.

W trakcie realizacji programu powinno występować stałe jego monitorowanie mające na celu sprawdzenie efektywności stopnia realizacji celów.

Narzędzia ewaluacji:

- Bezpośrednia obserwacja
- Karta obserwacji
- Rozmowy z rodzicami.

Bibliografia:

1. Piszczek M. (1999) Typologia O.S. Nikolskiej. Nawiązanie kontaktu emocjonalnego z dziećmi autystycznymi,
2. Program nauczania i wychowania dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym w szkole podstawowej napisany w ramach realizacji projektu SOSWyrównać szanse - PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI.
3. Raszewska M., Szoć K., Wzrastajcie z nami, a nie obok nas – Program pracy edukacyjno – terapeutycznej dla dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną i dzieci z autyzmem, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2010;
4. Internet;

Dziękujemy za uwagę